

Dóc mindenese

Nem is nagyon kell fagatni az embereket, hamar kiderül, ki az idegen, és ki a hazai. A messziről jött ember Dóca megyé, és észre se nagyon veszi, hogy elárulta magát. (Ha egyáltalán megy idegen ebbe a faluba.) A dóc ember viszont Dóca megyé, és Dóca megyé lakik. Így lehet ez már jó Anonymus óta, amikor a Gyümölcsény erdőről és a Körtvély-tóról esett szó. (A Körtvély-tó a régészek szerint a Dóci-tóval azonosítható.) Azért fontos mindezt tisztáznunk, mert így föl lehet tenni a kérdést: hová megy a dóci leány, ha elvezte a községét a Gutenberg utcában? Hányodik-vetődik hat hónapig a Volánnál, társadalombiztosítási ügyintézőként, mert társadalmi szerződés kötötte a vállalatához, de a biztosítási ügyekhez édeskeveset ért. Szólt neki az akkori körzeti orvos, hogy üresedik a könyvtárosi szék, meg a művelődési otthon vezetőjéé is, össze is lehetne talán kapcsolni a kettőt, és hazajön Dóca. Egyszerűségi elmondani is nehéz, a valóságban azonban igen egyszerű. Együtt lakik szüleiével és nevetős kislányával a falu túlsó szélén, onnan jár be naponta, mások ügyeit intézni. Igen hamar a falu mindenese lett. Ertenie kellett olyasmire, ami azelőtt meg se fordult a fejében.

Picike ez a falu, nála kisebb talán nincsen is a környékünkön. Homokpusztát, Alsóányást, Percsórát, Bódorszákat és Pitricsom egy részét is beleszámítva mindössze hétszáz lakója lehet, többsége annak is eljár dolgozni. Evekkel ezelőtt még Forráskútra is vittek innen asszonyokat buszok. Hol van ide Forráskút! Most? Bizakodni kezd az is, aki ellene szavazott a sándorfalvai térségre való egyesülésnek. A listázemlé avanszált hatalmas istállóval szemkötött, a régi gépjármű helyén zseblámpákat gyárthatnak az asszonyok, nem kell messzire utazniuk.

Negyven éve alakult meg a MUOSZ Emléktábla-avatás

Negyven évvel ezelőtt, 1945 augusztus 12-én tartotta felszabadulás utáni első közgyűlést, s egyben alakuló ülést a Magyar Újságírók Országos Szövetsége (MUOSZ). A jubileum alkalmából hétfőn emléktábla-avatást tartott az alapítás helyszínén, az ügyvédi kamara Szemere utcai dísztermében. Az ünnepi eseményen Nemes György Rózsa Ferenc-díjas újságíró, a MUOSZ első választmányának tagja, az Elet és Irodalom nyugalmazott főszerkesztője avatott a felavatás helyszínén, az ügyvédi kamara Szemere utcai dísztermében. Az ünnepi eseményen Nemes György Rózsa Ferenc-díjas újságíró, a MUOSZ első választmányának tagja, az Elet és Irodalom nyugalmazott főszerkesztője avatott a felavatás helyszínén, az ügyvédi kamara Szemere utcai dísztermében.

Az ünnepi eseményen Nemes György Rózsa Ferenc-díjas újságíró, a MUOSZ első választmányának tagja, az Elet és Irodalom nyugalmazott főszerkesztője avatott a felavatás helyszínén, az ügyvédi kamara Szemere utcai dísztermében.

Az ünnepi eseményen Nemes György Rózsa Ferenc-díjas újságíró, a MUOSZ első választmányának tagja, az Elet és Irodalom nyugalmazott főszerkesztője avatott a felavatás helyszínén, az ügyvédi kamara Szemere utcai dísztermében.

Az ünnepi eseményen Nemes György Rózsa Ferenc-díjas újságíró, a MUOSZ első választmányának tagja, az Elet és Irodalom nyugalmazott főszerkesztője avatott a felavatás helyszínén, az ügyvédi kamara Szemere utcai dísztermében.

Fiatallal még, szinte mindenért tud lelkesedni Tóth Margit, mert hiszen róla beszélünk most. Amikor a választások voltak, vitte ő is az urnát a tanyák között, Pitricsomban összalálkolt az ópusztaszeriekkel. Egyik tanya még ide tartozik, a másik már oda. Aranyosok voltak az öregek — mondja most —, majdnem agyonkínálták bennünket. Legalább egyenek-igyanak valamit, ha már ilyen messzire eljöttünk.

A házak szépen változnak, tetőtereszék épülnek itt is, mint akárhol, de maga az utca, vendégházak sora olyan most is, mint az uraság idejében volt. Illetve egy kicsit azért más, mert mostanában nem löcsős szekerek, hanem autók vágják föl. Kicsit aggodnik is, hogyan tudunk innen majd kiemenni.

— Ahogy a könyvtáros szokott.

— Nem jó a hasonlat. A Trabant mindenholnan ki tud menni, de maguk nem Trabanttal vannak. A legújabb baj, hogy a mentő se tud bejönni ezekre a sáros utakra.

— Apránként jó lenne föltenni valamivel.

— Mindenre kapható a dóci ember, de erre nehezen. Aki nappal máshol dolgozik, attól ne várjuk el, hogy este lapátot fogjon. Otthon várja a fólia, maradék erejé: az is kiszívja még.

— Azt hallottam, az alsósokat is be akarták vinni Sándorfalvára.

— Nagy szerencsénk, hogy nem vitték. Így is zsúfolta a benti iskola. A fősősök között is van, aki inkább Balástyára jár el, vagy bemegy Szegedre.

— Valamikor pedig a művelődési házba is diákok jártak.

— Két évet én is a színpadon voltam. A „világot jelentő deszkák” nekünk matekot, magyart vagy történelmet jelentettek. De tessék elképzelni azt az állapotot is, hogy kilencen jártunk egy osztályba, és összesen nyolc pedagógus tanított bennünket.

— Tehát haldoklik a falu? — Egy pillanatig se merem azt mondani. Annyiszor kiállítottak ennek már halotti levelet, megszámlálni is nehéz lenne, mégis maradt. Néhány ház minden évben épül, tehát nem haldoklik. Az viszont igaz, hogy sok fiatal elköltözik innen. Béküléfében van a két falu? Ennél nagyobb távolságra talán egy sincsen az úgynevezett anyaközségtől. — Ősi ellentétek vannak itt, nehéz azokat eloszlatni. Most azért zúg a falu, mert Kütörösen valaki elzárta a csatornát, és nem lehetett öntözni a paradicsompaprikát. Ha tizenöt hektár tönkre megy, irtózatos a veszteség. Beszél a mama a nyitott ajtón: már folyik a víz. Na, hála istennek, amire az eső megjött, már locsolni is lehet. — Szedjük elő a könyvtári számokat! — Négyezer-hatszázötvennégy kötetünk van, ha még jön két-három csomag, már nem férünk. A polcokat lenne jó megmagasítanunk, de még nem tudom, hogyan. Nyolcvan olvasóval vettem át a könyvtárat, most kétszázvalahány van. Ne felejtsük el, hogy az egész faluban hétszáz lélek él! Százszázhusz ember rendszeresen jön könyvekért, és ez irtózatosan nagy szó. Az öregek a régi időről szóló könyveket keresik, a fiatalok inkább a kalandosat. Szilvási, Moldovát, Berkesit, a két korosztály közöttiek azonban egyáltalán nem jönnek. Aki befejezi a középiskolát, búcsút mond a könyvtárnak is. Ja, és a Gémes Esztert keresi mindenki. Egy példányt kaptunk, sorba állnak érte az emberek. — A művelődési otthon? — Nyáron nem ér rá senki, télen pedig nem tudjuk fűteni. Két olajkályha meg se kottyan neki. Talán most, ha visszatérünk a szenes tüzelésre, melegebb lesz.

Hallom még, fólíáznak nekik is. Jó lenne, ha a kislány óvodába mehetne, de ha beadják, hetekig nem eszik semmit, este rakja tele a pucrát, egész éjjel fáj a gyomra, akkor meg aludni nem tud. — Szerencsére van egy dédnagymama is, ha dolgozunk, vigyázni tud rá. Oszszel megy a kis barátjóra is, ha ő is ott lesz, talán megszokja. Majszolja a csokoládét. Mondjuk neki, nagy bajok lesznek ebből, minden rágója elromlik majd. Belegondol jó erősen, elmegy a fürdőszobába, és ragyogóra mossa maszatos fogát. Fogadja is, hogy többet nem eszik. Most múlt négyéves. H. D.

Az ünnepi eseményen Nemes György Rózsa Ferenc-díjas újságíró, a MUOSZ első választmányának tagja, az Elet és Irodalom nyugalmazott főszerkesztője avatott a felavatás helyszínén, az ügyvédi kamara Szemere utcai dísztermében.

Az ünnepi eseményen Nemes György Rózsa Ferenc-díjas újságíró, a MUOSZ első választmányának tagja, az Elet és Irodalom nyugalmazott főszerkesztője avatott a felavatás helyszínén, az ügyvédi kamara Szemere utcai dísztermében.

Közösségi jelmezben

Az egyik falu tanácsa harcra szólította a község apraját-nagyját. A tanácselnök a testületi ülésen azt esetelte, hogy ha nem itt építik meg az éttermet, hanem a szomszédos településen, csorbát szenved az ösztársadalmi érdek. Az ellenérdekű társközség tanács-tagja csontarccal hallgatott. Nem lett volna mit mondania? Alig valamivel később arra vitt az utam. Kihalt volt a falu. Az iskolát körzetesítették, a művelődési házat életveszélyes állapota miatt bezárták, a vendéglő vakolata évekké elszáradt, a vendéglő el az épülettől — belső falát sűrűn mintázták az ázásnyomok. „Legszívesebben még a lehetetnünk is elvinnék” — ütött bélyeget a szomszéd szándékára a vendéglős, miközben körbemutatott: egyetlen ép szék, asztal nem volt a teremben. „A fejlesztésre szánt összeget mindig a kölcsönös érdek figyelembevételével költöttük el, kerülve a párhuzamos beruházásokat, hiszen a két település egyesítése óta közösen dolgozunk...” — olvastam mégis a tanácsi jelentésben.

Tudom: a tisztségviselő bármikor elém tehetek volna megannyi jegyzőkönyvet arról, hogy minden döntést megtárgyaltak, megszavazták — a társközség képviselője kritika nélkül pártolta terveiket. És senki ne higgye, hogy az anyatelepülés maga a Kánaán: középületei szintén ütöttek-kopttak, étterme se sokkal szebb, mint az említett vendéglő. Ám, néhány kilométerrel arrébb, egyik-másik beruházás megalapozta tette azt a tévhitet, hogy a falu mostoha, a szomszéd ennek árán virágzik. Lám, az étterem ügyét sem vitatták sokáig, ott épül, ahol nem kéne. „Ezen ne vitatkozzunk...” — hártja el még a kérdést is a tanácselnök. — „A mi községünk nagyobb forgalmat bonyolít le!” Főként, ha a szomszédok vendéglőjében még ülni is veszélyes — gondolom magamban. Mindegy, a lényeg: itt és most, éttermet építeni „össztársadalmi érdek”.

Lefegyverező a határozottság. Ráadásul, félreérthető szembeszállni ösztársadalmi kinevezett érdekekkel. Talán ezért hallgatott a tanácsstag? Vagy már régebben elszállt vitaközve? Kérdések, melyekre konkrétan válaszolni, szinte felesleges, hiszen nem egyetlen étteremről, nem két kisközség villongásáról van szó — ennél sokkal többről.

Másik történet: A gyárigazgató helvesen azt tartja, hogy „egységben az erő”, s egyszerűen nem érti meg a vele majdnem egykorú szakszervezeti titkárt: miért akadékoskodik a túlórázások miatt.

A demokratikus érzelmek pillanatok alatt kiüdvén magából — kiabálni kezd: Legközelebb talán már a levelezését is ellenőrizni fogja a szakszervezet?! Szinte készakarva húzza feszesre idegeit, szavaiából szikrázik a bosszúság: visszaélnék a

bizalmával, a testület előtt próbálja lejáratni. Szegény titkár zavarában vörösödik. Kezében gyűrűrotyi jegyzeteit, melyen az adatok fekete-fehéren bizonyítják, hogy az átlagon felüli túlóráztatás elsősorban szervezési hibákból fakad, nem pedig „begyűrűzik”. Halkan utasítja vissza az igazgató vádjait. Véleménye: Az értekezlet állásfoglalása a kompromisszum jegyében születik: túlóráztatni kell, mert a gyár érdeke most ez kívánja, de a jövőben mindenki igyekezzék munkaidőben munkát adni az embereknek. Az igazgató mérge nem enyhül, jellemtelenségről, valamint a sokat emlegetett „egység aláadásáról” beszél. Eszébe sem jut, hogy az az egység, amire ő gondol: látszat. Az értelmező szótár inkább a szolgalelkűséget magyarázza így.

Az érdekek egyválogatása nem könnyű. Még egyetlen fórumon se hallottam, hogy valaki megkéri a testület igenjéhez jutni, hogy bevallotta: neki ez a döntés szívügye, mert X. a barátja, jötevője, rokona. Viszont hallottam már olyan határozatokról, amelyek több szubjektív elemet tartalmaztak, mint amennyit kellett volna. Így irt például furcsa pályát az épülő autót, hogy kikérülhesse az egyik tanácsi tisztségviselő telkét. Valahol, valakik, mindig az ösztársadalmi érdekre hivatkozva, gondoltak a kelletlenül többet magukra, vagy a hozzájuk közelállókra. De a nagy szavakat sokszor senki sem meri lefokozni, hát még megkérdőjelezni! Pedig az országos érdek az egyének, a kisebb közösségek érdekeiből építkezik. Igaz, másképpen, mint azt néhányan gondolják. Mert az egyéni érdeket csak ideig-óráig lehet közösségi jelmezbe öltöztetni, evés embert ültetnek azért vezetői

Kszékbe, hogy ő mindenkor, közvetlenül, az országos érdeket képviselje. Sőt! Valószínű, hogy egy ipari szövetkezet elnöke éppen azért lett az ipari szövetkezet elnöke, hogy a szövetkezettel törődjön, azt a közösséget képviselje. Októndi szembeállításnak tartom a már hagyományos megye-megveszékely harcot, mely persze — és szerencsére-jobbára, a pályán kívül folvik. A nemes vetélkedés azonban mégis hiányzik. Hiszen az ideális az lenne, ha mindenütt az országban a tanácsüléseken vitatnák meg a különböző részérdekeket, azokból formálva ki az egészet. Nyilvánvaló, hogy egy testület nem minden kérdés megválaszolására hiteles — az előterjesztések zömmel egyetlen változatára nehezebb felelős nemet mondani, mint felelős igent. Ha a tiszteltkörök helyett a szakemberek állásnontjai kristályosítják ki a lehetséges változatokat, ezek már alapul szolgálhatnak a testületi érzemcsere. s netalántán, a körülmények között, a közösségi érdeket előtérbe helyező döntésekre is.

Tamás Ervin

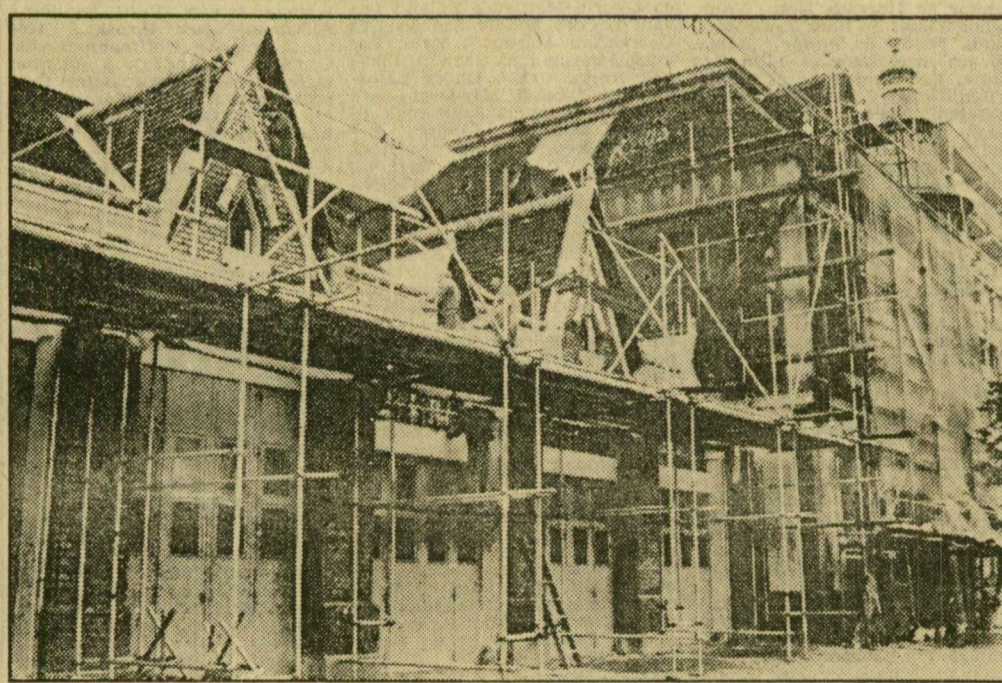
Pályakezdő pedagógusok

Az idei tanév végén 4600 pedagógus kapta kézhez diplomáját a különböző felsőoktatási intézményekben; számukra 7800 állást hirdettek meg. A Művelődési Minisztérium tájékoztatása szerint az első felében a frissen végzetek több mint a fele, mintegy 2600 ifjú pedagógus vállalt munkát nevelési-oktatási intézményekben. A meghirdetett munkahelyekből a helyettesítő állások aránya az elmúlt években lényegesen nem változott: Több mint 2000 friss diplománknál 15–16 százalék,

deséről nem tudnak a főiskolákon és egyetemeken. Tapasztalatok szerint a munkáltatók nem tartják be a visszajelzési kötelezettségükről szóló rendelkezést.

Némi javulás tapasztalható a pályakezdők alabérét és a letelepedést segítő juttatásokat illetően. Ezen belül — képzési szintenként és egyes földrajzi területeken — jelentős a szóródás: legkedvezőbb a helyzet a fővárosban és Pest megyében, ahol a friss diplomásoknak felajánlott alabér az országos átlag feletti, 3300–4000 forint között van. A tavalyi központi béremelés, valamint az új bérbesorolási rendszer pályakezdők számára is kedvező volt: a megkötések között átlagosan csak néhány száz forintot az eltérés. A fiatal pedagógusok a következő napokban — augusztus 15-ig — a megyei tanácsok művelődési osztályainak segítségével közvetlenül az intézményekbe adhatják be pályázatukat a még betöltetlen — 400 óvónői, 1300 tanítói, 2200 általános iskolai, valamint 600 középfokú oktatási intézményi — pedagógus állásokra. A meghirdetett gyógypedagógiai és zenetanári munkaköröknek is csak felére kötötték a pályakezdők szerződését az első felében.

Augusztus 15-e után az iskolák csak a megyei, illetve a Fővárosi Tanács Művelődési Főosztály előzetes engedélyével köthetnek munkaszerződést pedagógussal.

Somogyi Károlyné felvétele

A Csongrád Megyei Építőipari Vállalat leányvállalata végzi a tűzoltólaktanya tető- és homlokzatfelújítását. A 3 millió 588 ezer forintos beruházás elkészültét október 1-re ígéri a kivitelezők. Szép dísz lesz Szegednek a megújult, kicsinosított régi épület...